

והיום עומד עתונה של אגודת הסופרים העברים בארץ ישראל ומכריו ומודיע וגם מלגלו: „אם יבוקש בקרב המרכז (הציוני) איזה רעיון חי לעודד את רוח בנייה העושים הכאים אחרינו, – לא ימצא בלתי-אם הרעיון הנלעג והריק של ממלכתיות, המשחקת בהרבות-עץ (מאונים, נומר י"ח).

בעוד שבעת ימים יעמוד נחום סוקולוב, נשיא האכסוקטיבה הציונית, על בימת הקונגרס הציוני וישא את דבריו על הרצל יוצר הקונגרס והציונות המדינית. אם ירבו או ימעטו הדברים, את קצורם אנו שומעים מראש: הרצל לא ידע אלא אחת – את מדינת היהודים, את רעיון הממלכתיות.

ולעומתו יענה עתונה של אגודת הסופרים העברים בארץ ישראל: חדלו לכם, כי נלעג וריק הוא רעיון הממלכתיות, המשחקת בהרבות-עץ... במה תסיים הליקוידציה? –

א. דרויאנוב

הערות המערכת. תמיהם אנו על סופר מובהק וקורא מובהק כחברנו מר דרויאנוב, שהדניש עליידי פוגר אותיות שלו רק את החצי הראשון של המשפט: „הרעיון הנלעג והריק של ממלכתיות“ אנו מודישים דוקא את חציו השני, המסיים, של המשפט: „המשחקת בהרבות-עץ“ – שהוא המביע את כל הקוונה וכו מרכז-הכוכב. הבל לפי המדניש והמורנש.

אל הקשה, אשר הטוב והמועיל אינם מצטרפים אליהם, גם מחקרים אלה התלושים והקרקיים של חכמת ישראל כביכול אינם אלא וריקת נרגרי דוחן דרך נקב המחט. גם אליהם אין הטוב והמועיל מצטרפים. יתוש קטן אחד, מעשה ידיו של הקדוש-ברוך-הוא תיאור מועט של אחד הסופרים בעלי הרגש והמחשבה שקולים פיאאלף כנוד כל הרעת והחכמה האלה (כי הלא הסופרים האלה עצמם – ולא העיקר שבהם, אלא המפל הוקא, לאחר שיעבור עליהם כלת, עתידים לשמש חומר של „נרגרי דוחן“ לעושי-הנפלאות הבאים). כי ערך כל החומר הזמני הנאסף חמרים חמרים, ערכה של האמת הקשנה שבו, הוא כערכה של האמת אשר בצבור לבנים, המושל ברוב לפני אחד הבתים התולכים ונבנים, את השיבותן יספנו אל תוכן רק לאחר שיבנה הכית והפלא יושבים חיים עם אשרם וצרות-לבם, עם גילם ויגוניהם. עד בוא היום הוא אין אלא אכני-נגף, אשר רגל ההלך התם תכשל בהן.

ש. צמח

בתקופת הליקוידציה

אתמול (מה הן עשר שנים בחיי עם גדול, בחיי אירואה רוממה, אם לא יום אחד?) עמד הדיר ווייצמאן מנהיגה של הציונות, לפני באי כחם של העמים בפאריז, ועל שאלתו של לאנסינו, מה הוא הדבר שהציוניים מבקשים בארץ-ישראל, החזיר תשובה ברורה: אנו מבקשים שארץ ישראל תהיה לישראל מה שאמריקה היא לאמריקנים ומה שאנגליה היא לאנגלים. ותשובה זו הכריעה את הכף.

בַּקֶּרֶת סְפָרִים

תְּקוּפַת יִשְׁעֵיהוּ וְחַיֵּינוּתוֹ

תְּקוּפַת יִשְׁעֵיהוּ וְחַיֵּינוּתוֹ. באור החזיונות על יסוד חקירות היסטוריות עם מבואות הערות וציורים מאת מנדיל וואהלמן. הוצאת ועד היובל. תל-אביב. תרפ"ט.

ספר נפלא במינו. נשתי לקריאתו מתוך הסוס ופקסוקים. מאין לו ליהודי פשוט, ליהודי סתם, כל אותן הידיעות, כל אותה ההכנה המדעית. הדרושות בשביל לתבר בימינו פירוש על ישעיהו שיעמוד על הגובה של דרישות הזמן הזה? התחלתי לקרוא בו וכמעט כל מלה וכל משפט עוררו בי התמרמרות והתנגדות, ובכל-זאת המשכתי לעיין כי עד הסוף. אחרי אשר גמרתי משכתי בכתיפי הנחתי את הספר בכונה שלא לשוב אליו עוד, כי חבל על הזמן האבוד. אולם אי-אלה רעיונות מוזרים של המחבר נתקעו במוחי ושכתי בכל פעם להרהר בהם. ויותר שהרהרתי בהם נראו לי פחות מוזרים, התחלתי לפקפק בצדקת עמדותי השלילית לגביהם, התגבגב ללבי הרעיון, שלא צדק המחבר בהשערותיו, היו מתבארים מקומות קשים בישעיהו באופן יפה מאד, ואמרתי ללבי: אולי באמת צדק המחבר? וכך התרגלתי לאט לאט להשערותיו של המחבר וכמעט השלמתי אתן.

והנה דוגמה אחת מרכות: המחבר משער, שכזמן מצור סנהריב על ירושלים רעה האדמה והתפרץ הר געש בגיא בן הנוס או בקרבנו ועליידי זה נשמד כל צבא סנהריב.

השערה מוזרה מאד. אין בסביבות ירושלים שום סימן להר געש. אין יכלה התפרצות הר געש להשמיד מאה ושמזנים וחמשה אלף איש? אין שום זכר לזה לא בספרותנו ולא בתעודות האשוריות מתומן הוא. אולם העובדה ההיסטורית, שסנהריב הפסיק פתאום את המצור על ירושלים, איננה מוסלת

בספק. אין גם כן ספק בדברי שאיזה מאורע בלתי-רגיל קרה או. אם נשים לבי, שבישעיהו לא חי מתוארת מפלת אשור כך: „ונפל אשור בחרב לא איש וחרב לא אדם תאכלנו... גאום ה' אשר אור לו בציון ותגור לו בירושלים“ מוכרחים אנו להודות, שהוא נתאמתה השערתו של המחבר. היה הפסוק: „אשר אור לו בציון ותגור לו בירושלים“ מואר באור חדש והיה מקבל תוכן משיי. מן הצד השני עלינו לשאול את עצמנו, איך בא הנביא למליצה זו, ליהס להי אור ותגור בירושלים, ואיך אפשר שהנביא ישתמש במליצה סתם בלי כל תוכן ריאלי? לזה צריך להוסיף, שגם במקומות אחרים מדבר הנביא על מפלת אשור בקשר עם אש יוקדת, כך, למשל, בפסוק ליג י"ב: והיו עמים משרפות סיד קוצים כסוחים באש יצחו... פחדו בציון חטאים אחזה רעה חנפים. מי יגור לנו אש אוכלה, מי יגור לנו מוקדי עולם. ובפרק ל': והשמיע ה' את הוד קולו ונחמת ורועו יראה בועף אף ולהב אש אוכלה. בפסוק וורט ואבני ברז, כי מקול ה' יחת אשור בשבט יכה... כי ערוך מאתמול תפתה. גם הוא למלך הוכן העמיק הרחיב מדרתה אש ועצים הרבה. נשמת ה' כנחל גפרית בערה בו.

כל התיאורים האלה אינם, לפי השערתו של המחבר, מליצות סתם. אלא תמונה פיוטית מהתסרצות הר הגעשי. על-די השערה זו מתבאר גם כן, מדוע הכיאו אחר-כך בקשר עם גיא בן הנוס את אש השאול. שבה נדונים הרשעים אחרי מותם, והשם גיהנום עבר למקום המשפט של הרשעים.

דוגמה אחרת: המחבר משער, שישעיהו, האוהב בכלל להשתמש בכנויים, מכנה את אשור בשם „מות“ ובשם „שאול“. ועל-פי זה הוא מפרש את הפסוק: כי אמרתם כרתנו ברית את מות ועם שאול עשינו חוזה (ישעיהו, כ"ח, ט"ו) שהכונה היא: כרתנו ברית עם אשור. אין ספק, שוהי השערה מוזרה מאד, המורידה את הפסוק הנפלא הזה למדרגת פרוזה פשוטה ויבשה. אולם אחרי